

Prawo autorskie w Internecie. Utwory i licencje

Podobnie jak korzystanie z rzeczy materialnych należących do innych osób wymaga zgody właściciela, tak również w przestrzeni dóbr niematerialnych, do której należą przedmioty własności intelektualnej, obowiązuje system reguł, których należy przestrzegać, aby nie naruszać praw innych osób, a także by zabezpieczyć własne interesy majątkowe i osobiste. Prawo autorskie uznawane jest często za zbiór skomplikowanych zasad oderwanych od życia codziennego, które dotyczą jedynie artystów przez wielkie „A” i twórców przez wielkie „T”. Okazuje się jednak, że poruszając się w przestrzeni Internetu, przebywamy w świecie przedmiotów prawa autorskiego, a sami — czasami całkowicie nieświadomie — stajemy się twórcami.

Zgodnie z obowiązującym prawem **twórcą** może być każda osoba fizyczna, niezależnie od tego, czy posiada wykształcenie artystyczne, jest dorosłym czy dzieckiem, tworzy świadomie czy przypadkowo. **O byciu twórcą decyduje fakt stworzenia utworu.** Jeżeli w proces twórczy zaangażowany jest zespół osób, możemy mówić o zjawisku współtwórczości. Osoba prawna (czyli np. firma, fundacja, szkoła) nie może być twórcą, jednak zdarza się, że dysponuje wyłącznym prawem autorskim majątkowym, np. w określonych sytuacjach pracodawca nabywa prawa majątkowe do utworów stworzonych przez pracownika. Nie oznacza to jednak, że sam staje się jego twórcą. Przejawy działalności twórczej chronione są prawem międzynarodowym, a także zajmują coraz ważniejszą pozycję w procesie integracji europejskiej. W naszym kraju zasady korzystania z utworów i innych przejawów działalności twórczej reguluje między innymi ustawa z dnia 4 lutego 1994 r. o prawie autorskim i prawach pokrewnych dostępna w Internetowym Systemie Aktów Prawnych pod adresem <http://isap.sejm.gov.pl/DetailsServlet?id=WDU19940240083>.

Zgodnie z nią za **utwór** należy uznać każdy przejaw działalności **twórczej** człowieka o **indywidualnym** charakterze, **ustalony** w jakiegokolwiek postaci, **niezależnie od wartości, przeznaczenia i sposobu** wyrażenia. Dzieło takie nie musi mieć postaci ukończonej, nie wymaga się również spełnienia żadnych formalności, rejestracji itd. Polski ustawodawca stworzył katalog, w którym wymienia np. utwory wyrażone słowem, symbolami matematycznymi, znakami graficznymi (literackie, publicystyczne, naukowe, kartograficzne oraz programy komputerowe), plastyczne, fotograficzne i muzyczne.

Znacząca część zasobów dostępnych w Internecie opatrzona jest także znakiem © – *copyright*, co oznacza, że po odnalezieniu ich za pomocą wyszukiwarki, możesz je tylko przeczytać, obejrzeć lub wysłuchać.

Jak sprawdzić licencję publikacji internetowej?

Zasoby umieszczone są na stronach internetowych na określonych licencjach. Rodzaj licencji uwidoczniiony jest zazwyczaj na dole strony www. Informacje te przedstawione są za pomocą tekstu i symboli.

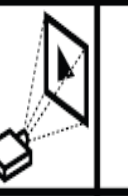

CC_licencje_plakat_A21.pdf - Adobe Reader

Plik Edycja Widok Dokument Narzędzia Okno Pomoc

1 / 1 49,9% Znajdź

creativecommons POLSKA

Licencje Creative Commons działają w myśl zasady „Pewne prawa zastrzeżone” zamiast ”Wszystkie prawa zastrzeżone”. CC oferują różnorodny zestaw warunków licencyjnych – swobód i ograniczeń w ramach obowiązującego prawa. Dzięki temu autor może samodzielnie określić zasady, na których chce dzielić się swoją twórczością z innymi, a użytkownicy zyskują więcej praw do korzystania z jego utworów. Działamy nie dla zysku, wszystkie oferowane przez nas licencje i narzędzia są dostępne za darmo.

BY					
Ten utwór możesz za darmo:	kopiować	zmieniać i remiksować	rozpowszechnić	przedstawiać i wykonywać	musisz tylko oznaczyć autora oryginału

Uznanie autorstwa 3.0 Polska – Licencja ta pozwala na kopiowanie, zmienianie, rozprowadzanie, przedstawianie i wykonywanie utworu jedynie pod warunkiem oznaczenia autorstwa. Jest to licencja gwarantująca najszersze swobody licencjobiorcy. <http://creativecommons.org/licenses/by/3.0/pl/>

BY-SA						
Ten utwór możesz za darmo:	kopiować	zmieniać i remiksować	rozpowszechnić	przedstawiać i wykonywać	ale musisz udostępnić go na tej samej licencji	i musisz oznaczyć autora oryginału

Uznanie autorstwa-Na tych samych warunkach 3.0 Polska – Licencja ta pozwala na kopiowanie, zmienianie, rozprowadzanie, przedstawianie i wykonywanie utworu tak długo, jak tylko na utwory zależne będzie udzielana taka sama licencja. Jest to licencja używana przez Wikipedię i jej siostrzane projekty. <http://creativecommons.org/licenses/by-sa/3.0/pl/>

BY-NC					
Ten utwór możesz za darmo:	kopiować	zmieniać i remiksować	rozpowszechnić	przedstawiać i wykonywać	ale nie możesz na nim zarabiać i musisz oznaczyć autora oryginału

Uznanie autorstwa-Użycie niekomercyjne 3.0 Polska – Licencja ta pozwala na kopiowanie, zmienianie, remiksowanie, rozprowadzanie, przedstawianie i wykonywanie utworów jedynie w celach niekomercyjnych. Warunek ten nie obejmuje jednak utworów zależnych (mogą zostać objęte inną licencją). <http://creativecommons.org/licenses/by-nc/3.0/pl/>

Start (15) 33 Wiel... Badanie Meg... 2 Eksplorat... Prawo autor... CC_licencje... PL 16:31

BY-ND					
Ten utwór możesz za darmo:	kopiować	rozpowszechniać	przedstawiać i wykonywać	musisz zostawić go w oryginalnej postaci	i musisz oznaczyć autora oryginału

Uznanie autorstwa-Bez utworów zależnych 3.0 Polska – Ta licencja zezwala na rozpowszechnianie, przedstawianie i wykonywanie utworu zarówno w celach komercyjnych i niekomercyjnych, pod warunkiem zachowania go w oryginalnej postaci (nie tworzenia utworów zależnych). <http://creativecommons.org/licenses/by-nd/3.0/pl/>

BY-NC-SA							
Ten utwór możesz za darmo:	kopiować	zmieniać i remiksować	rozpowszechniać	przedstawiać i wykonywać	nie możesz na nim zarabiać	musisz udostępnić go na tej samej licencji	i musisz oznaczyć autora oryginału

Uznanie autorstwa-Użycie niekomercyjne-Na tych samych warunkach 3.0 Polska – Licencja ta pozwala na rozpowszechnianie, przedstawianie i wykonywanie utworu jedynie w celach niekomercyjnych oraz tak długo jak utwory zależne będą również obejmowane tą samą licencją. <http://creativecommons.org/licenses/by-nc-sa/3.0/pl/>

BY-NC-ND						
Ten utwór możesz za darmo:	kopiować	rozpowszechniać	przedstawiać i wykonywać	musisz zostawić go w oryginalnej postaci	nie możesz na nim zarabiać	i musisz oznaczyć autora oryginału

Uznanie autorstwa-Użycie niekomercyjne-Bez utworów zależnych 3.0 Polska – Licencja ta zezwala na rozpowszechnianie, przedstawianie i wykonywanie utworu jedynie w celach niekomercyjnych oraz pod warunkiem zachowania go w oryginalnej postaci (nie tworzenia utworów zależnych). Jest to najbardziej restrykcyjna z licencji. <http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/pl/>

projekt: www.piotrekchuchla.com

Plakat dostępny jest na licencji Creative Commons Uznanie Autorstwa 3.0 Polska

Bezpieczne korzystanie z grafiki

Nauczyciele i uczniowie często przygotowują materiały dydaktyczne z wykorzystaniem grafiki pochodzącej z Internetu. Jeśli nie upewnią się, czy jest to legalne, może się okazać, że łamią prawo autorskie. Do sprawdzenia, skąd pochodzi plik źródłowy i na jakich warunkach możesz go użyć na przykład w prezentacji PowerPoint, przydatna jest wyszukiwarka Tin Eye (www.tineye.com). Wystarczy otworzyć stronę przeglądarki, załadować do niej z dysku komputera plik graficzny, który chcemy sprawdzić i poczekać na wyniki.

Legalne oprogramowanie

Jak pozyskiwać aplikacje przydatne w uczeniu się?

W Internecie można znaleźć wiele bardzo użytecznych programów, z których możemy korzystać bez nabywania płatnej licencji. Na **licencji freeware** udostępniane jest oprogramowanie całkowicie darmowe, które może być objęte ochroną praw autorskich lub nie. **Licencja shareware** zezwala na bezpłatne korzystanie z oprogramowania przez okres próbny (zazwyczaj od 1 do 3 miesięcy), co ma zachęcić użytkownika do kupna oprogramowania. Są programy, które można pobrać z różnych stron internetowych, zapisać je na dysku komputera, a potem zainstalować i używać stale lub czasowo. Oto adresy stron, które można w tym celu wykorzystać:

1. www.pobieralnia.pl
2. www.dobreprogramy.pl
3. www.darmoweprogramy.org
4. www.softmania.pl

Na stronach internetowych można znaleźć wiele programów, które wspierają uczenie się różnych przedmiotów. Zainteresowany tym nauczyciel może wyszukać takie, z których można korzystać tylko on-line lub które trzeba zainstalować na dysku komputera. Niektóre są dostępne w wersjach przenośnych (*portable*) i nie wymagają instalacji. Należy jednak zawsze sprawdzić warunki licencji, by mieć pewność, że wykorzystujemy go legalnie.

Bibliografia:

Autor: **Małgorzata Ostrowska**

Źródło: <http://www.ceo.org.pl>

materiał powstał przy wsparciu finansowym Unii Europejskiej w ramach projektu „Wdrożenie podstawy programowej kształcenia ogólnego w przedszkolach i szkołach”.